

סיפורי צדיקים

גליון 436
שנה ו' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

בוא תראה מה עשה אוהבך הקב"ה כשהיו גבאי הצדקה רואים את רבי אלעזר איש ברתותא היו בורחים ממנו, כי כשהיה פוגש אותם היה נותן להם את כל הכסף שברשותו. יום אחד הלך רבי אלעזר לשוק לקנות לביתו נדוניה לחתונה. כשראו אותו גבאי הצדקה כהרגלם ברחו ממנו אבל הוא רדף אחריהם ואמר להם: "אני משביע אתכם שתגידו לי לאיזה מטרה אתם אוספים כסף. אמרו לו: "אנחנו אוספים כסף לנישואי יתום ויתומה" אמר להם: "העבודה! (לשון שבועה) הם קודמים לבת שלי" ונתן להם את כל מה שהיה לו, חוץ מדינר אחד שקנה בו קצת חיטים לצורך חתונת ביתו, והניח אותם במחסן. אשתו של רבי אלעזר אמרה לבת: "מה הביא אביך?" השיבה הבת: "כל מה שהוא הביא הוא הניח במחסן" הלכה למחסן לבדוק מה הביא אביה, וראתה שהמחסן מלא חיטים עד כדי כך שהם היו יוצאים מתחת לדלת. הלכה ואמרה לו: "אבא, בוא תראה מה עשה אוהבך הקב"ה" אמר לה רבי אלעזר: "העבודה! (לשון שבועה) החיטים הם הקדש (לבית המקדש) ואין לך בהם אלא כאחד מעניי ישראל".

(תענית כ"ד ע"א)

פרשת השבוע

מראדומסק זיע"א, שהיה נוהג לפור מעות על קניית י"ש ומדגנות לחסידים. והחסידים חיבבו וכיבדו אותו מאד. פעם שאל יהודי אחד את הרבי: וכי מה חשיבותו של עשיר זה שככה חולקים לו כבוד? השיב הרבי: בתורה הקדושה יש שתי פרשיות אשר מתחילות ב"אלה תולדות" "אלה תולדות נח" ו"אלה תולדות יצחק", בשלמא יצחק אבינו בוודאי ראוי הוא שתיקרא פרשה על שמו, אך נח שנטע כרם ושתה, במה זכה? אלא מן הסתם חילק ממשקאותיו לרבים ומשום כך זכה שתיקרא פרשה בתורה על שמו.

ויום ולילה לא ישובו (ח' - כ"ב)
מסופר על רופא לא דתי שביקר פעם אצל הגה"ק ה"החפץ חיים" זיע"א. שאל אותו ה"חפץ חיים" איך אתה יודע שמחר תזרח השמש? ענה לו הרופא: הרי ידוע שבכל יום זורחת השמש, מדוע עלינו לחשוב שמחר לא תזרח השמש? אמר לו ה"ח" לא בגלל זה חייבת השמש לזרוח, המחייב הוא, הפסוק בתורה "ויום ולילה לא ישובו", בתורה כתובה מציאות, ולכן לא יתכן שהשמש לא תזרח מחר.

נח איש צדיק תמים היה בדורותיו (ו' - ט')
פירש רש"י, יש מרבתינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר. ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכולם.
הרה"ק ה"סבא" משפולי זיע"א היה אומר: אלה שדרשו לגנאי עשו בזה טובה גדולה לישראל, כי ראו ברוח קדשם, אשר כמעט כל הצדיקים שעמדו לישראל תקום עליהם התנגדות, ומי לנו גדול ממשוה רבינו שחשדוהו במה שאין בו, והנה הצדיק הראשון שנוכר בתורה, היה נח, ואילו היו הכל דורשים אותו לשבח, היו למדים ממנו כל הצדיקים העתידיים לבוא, שאם תהיה עליהם התנגדות ממי שהוא, סימן שאינם צדיקים, לכן יש שדרשו בכוונה את הצדיק הראשון לגנאי, להורות כי התנגדות אינה סימן מובהק לפגם, כי בכל זאת הרי נאמר "ונח מצא חן בעיני ה'".

אלה תולדות נח (ט' - ו')
מספרים על חסיד עשיר אחד מחסידי הרה"ק ה"תפארת שלמה"

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 6:34 ת"א: 6:36 ר"ת: 7:11

פרשת נח

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:22 ת"א: 5:37

"באשר לפלוני הגביר", אמר לבסוף, "הרי זו ברכה לבטלה. כילי וקמצן הוא ואינו נוהג לשאת בעול עם הציבור".

מיהר הצדיק לסיים את השיחה עם הרב ונפרד מעליו לשלום. הוא סימן למשמשו לעלות על העגלה והורה לעגלון לצאת מן העיירה. בהגיעם לעיר הסמוכה, ביקש רבי נחום ממשמשו לשכור למענם כרכרה מפוארת. המשמש השתומם לנוכח הבקשה הבלתי שגרתית, אך כמובן ציית לה בלי לומר מילה. בהגיע הכרכרה, עלה אליה רבי נחום עם משמשו והצביע לנסוע לכיוון העיירה שזה עתה יצאו ממנה. "אל ביתו של פלוני הגביר", הפטיר רבי נחום לעבר העגלון, בנוקבו בשמו של הגביר הקמצן. הגביר של העיירה לא נמנה עם החסידים וגם לא עם החרדים לדברי חכמים. לא-פעם אף ביטא את זלזולו בכל אותם "חסידים שוטים" בעיניו, המקדשים כל מילה וכל תנועה של רבם. ואף על פי כן, בראות הגביר את הכרכרה המפוארת עוצרת ליד פתח ביתו והצדיק מטשערנוביל יורד ממנה, התפעם מן המראה מעורר הכבוד ומיהר לצאת ולהקביל את פני האורח. הגביר הופתע מאוד מהכבוד הלא-צפוי שנפל בחלקו, בבחירת הצדיק להתארח בביתו. בתוך שעה קלה התפרסם בכל העיירה דבר בואו של רבי נחום ותושבים רבים החלו לצבוא על פתח ביתו של הגביר, בציפייה להיכנס פנימה ולחזות בפני הצדיק. עובדה זו הגדילה עוד יותר את תחושת הסיפוק וקורת-הרוח של הגביר. שעה ארוכה ישב הצדיק בחדר המיוחד שהקצה לו הגביר ועסק בענייניו.

בהתקרב שעת תפילת המנחה, שלח רבי נחום לקרוא לגביר, כדי לשוחח עמו "בעניין חשוב ביותר". כשנכנס הגביר לחדר, היה רבי נחום שקוע בספרו. פניו נהרו באור עילאי והגביר הביט בו בהתפעלות. עתה, כשהתבונן בצדיק מקרוב, הבין טוב יותר לליבו של הקהל הרב שהמתין בחוץ. "חכמת אדם תאיר פניו", חלף בו הרהור. הגביר נטל כיסא והתיישב בפנינת החדר, מביט בדממה ברבי נחום המוסיף להתעמק בתלמודו בלי שיחוש כלל בכניסת מארחו. מבעד לחלון גברו קולות הציבור שציפה להיכנס פנימה לבית. לפתע הבזיקה מחשבה במוחו של הגביר "אוהו!... מה רב חלקו של הרבי בעולם-הבא. בדמיונו החל מפליג בהערכת גודל השכר השמור לצדיק בגן-עדן. הוא לא יכול היה לשער כי הצדיק היושב מולו הוא אשר גורם לו לחשוב מחשבות אלה. כשהרים הצדיק את עיניו מהספר והבחין בגביר היושב בפנינת החדר, כבר הגיעה שעת תפילת המנחה. "במחילה מכבודך", התנצל רבי נחום, "הבה ניגש עתה להתפלל מנחה ואילו את השיחה החשובה בינינו נקיים מיד לאחר מכן".

לכבוד יומא דהילולא של הרה"ק רבי מנחם נחום בעל ה"מאור עיניים" מטשערנוביל זיע"א, י"א מרחשון

הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנוביל בעל "מאור עיניים" נולד בשנת ת"צ, לאביו רבי צבי בן רבי נחום גאון בגארניסק (פלך וואלין). בעודנו ילד נתייתם מאביו, ובחינוכו טיפל דודו רבי נחום, אחי אביו. דודו הכיר בכשרונותיו המעולים של הנער ושלחו ללמוד תורה באחת הישיבות המהוללות בליטא, בה הצטיין ביותר והיה בין בחירי התלמידים. כשהתבגר ונשא אישה התפרנס ממלמדות, שאפשרה לו גם להקדיש מעותותיו לתורה, להרחיב את ידיעותיו ולקנות בה שלמות. רבי נחום לא מצא את סיפוקו בלמוד הנגלה, נפשו נמשכה אחר תורת הרז. התעמק בקבלת האריז"ל הקדוש זיע"א ותלמידיו, ואף התחיל לנהוג כמותם בחיים, בענייני גופו ובסיגופיו.

כשנתפרסם הבעש"ט הקדוש זיע"א, ושיטתו החדשה נודעה ברבים, נסע למעזבוז בכדי לתהות על קנקנו. מאז בקורו הראשון הפך לתלמידו, ועם פטירת הבעל שם טוב, קיבל עליו את מרות המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א. רבי מנחם נחום נקרא בשם טווערסקי. על מקור השם מספרים חסידים סיפור זה: בתקופתו חיבה ממשלת רוסיה את נתיניה לקבוע לעצמם שמות משפחה. בשעה שבאו נציגי השלטון לביתו של רבי נחום לבחור לו שם משפחה, היה מכוון ליבו לטבריה הקדושה, שבה נטעו תלמידי המגיד ממעזריטש ובראשם הרה"ק רבי מענדל מוויטבסק זיע"א, את אילן החסידות בארץ ישראל, והמגיד מטשערנוביל כינה עצמו על שם המרכז החסידי החדש "טווערסקי".

מסופר: באחד ממסעותיו הרבים הגיע רבי נחום לעיירה אחת באזור פודוליה-וואלין. כדרכו נכנס תחילה לבית הרב כדי לשמוע ממנו על מצב היהודים במקום ועל הדרוש תיקון. הוא עשה זאת כדי לדעת באילו עניינים עליו לעורר את היהודים אשר ישחרו לפתחו, להתברך מפיו. הרב תיאר באוזני הצדיק את מצבו העלוב של המקווה הקטן והחרב, היחיד בעיירה. "חובה עלינוה במעלה היא לבנות מקווה נאה ומהודר ולרומם את קרן הטהרה", אמר הרב ואנחת צער נפלטה מפיו. "ומדוע אין התושבים עושים יד אחת למען מטרה נעלה זו?", תמה רבי נחום. "אההו!", נאנח הרב פעם נוספת, אנחה המשברת חצי גופו של אדם. "תושבי העיירה עניים הם והוצאה זו למעלה מכוחם היא", אמר. "ובאשר ל...", המשיך הרב והשתק לפתע, מהסס אם להשלים את המשפט אם לאו.

צִיּוּן וְנִמְשָׁל

להתבונן באמונת השם יתברך

משל המעורר התבוננות באמונת ה', ללא התבוננות רואים רק את המתרחש בעולמנו החומרי, התבוננות מביאה למסקנה שה' הוא המכוון והוא השולט בכל.

משל לאדם המגיע בפעם הראשונה בחייו לתחנת רכבת, רואה שזמן קצר לפני צאת הרכבת לדרכה משמיע אדם מסוים קול שריקה חדה, מיד עם השמיע השריקה נראים הרבה בני אדם נחפזים להיכנס אל תוך הרכבת, זמן קצר אחר כך נשמעת שריקה שנייה, ואז ממחרים גם אלה שלא הזדרזו עד עכשיו, יודעים הם שזמן צאת הרכבת קרוב מאד, בהישמע השריקה השלישית כבר נמצאים כולם על מקומותיהם, והרכבת יוצאת לדרכה מבלי להמתין לאף אחד, ואפילו לאדם הנכבד ביותר. עומד לו אותו אדם וצופה במחזה בפעם הראשונה בחייו, הוא מתמלא הערכה כלפי אותו פקיד הממונה על המשרוקית, הוא מחליט כי בודאי הוא המנהיג והמוליך את תנועת הרכבות, לדעתו אין ספק כי איש זה קובע את זמני הנסיעה, על פיו תיסענה הרכבות ועל פיו תעצורנה. ועם מחשבה זו הוא ניגש אליו, נותן לו את הכבוד הראוי למנהלי חברות חשובות, ושואל אותו שאלות על מהלך הרכבות, בעל המשרוקית אינו מבין כלל את פשר הכבוד שנפל בחלקו, הרי מעולם לא כיבדו אותו כל כך, ואף פעם לא נשאל שאלות שרק המנהל יודע להשיב עליהם, לכן הוא פונה אל השואל ואומר לו: את שאלותיך עליך להפנות למנהל הרכבת, עונה לו השואל הלא כבודו הוא המוליך והמביא, פורץ הפקיד בצחוק ואומר לו: אני רק פקיד זוטר שמקבל את ההוראות מגבוה, מנהל הרכבת אינו מסתובב כאן על הרציף עם משרוקית, הוא יושב לו על כורסתו למעלה במשרד, ומשם הוא מעביר את ההוראות לפקידיו, אנו רק המבצעים.

הנמשל: רוב בני אדם טועים, בחושבם כי הסיבות לכל הנעשה בעולם, נהירות ופשוטות להם, למעשה טעות גדולה הם טועים, הסיבה לכל מה שקורה, זוהי גזירת עליון שהוא גבוה מעל גבוה ושומר ונסתר ונעלם מעין כל, מה שנראה לבני האדם כסיבה אינו אלא המסובב מאת השם יתברך, כשם שגם בעל המשרוקית אינו אלא המבצע של ההוראות שניתנו לו מגבוה.

(בשם הגד"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

הגביר התאכזב במקצת, אך כשזכר בקהל הרב הצובא על ביתו, התנחם. הוא ניגש לדלת הבית ופתחה לרווחה. "היכנסו ובואו לטרקלין ביתי הגדול, להתפלל מנחה עם הצדיקו", הזמין באדיבות לא-אופיינית את ההמון שבפתח.

כל הציבור כבר סיים זה מכבר תפילת 'שמונה עשרה', מלבד שניים - רבי נחום והגביר. בתמהון ובהשתאות עקב הקהלה אחר הגביר הקמץ, השקוע בתפילתו. ניכר היה בו כי סערה פנימית פוקדת אותו. והסערה גברה והלכה מרגע לרגע. בהגיעו לברכה השישית "סלח לנו", השתהה ארוכות במילותיו. ובהכותו פעמיים על חזהו, נראה היה כי חרטה אמיתית מציפה את ליבו. בהמשך תפילתו אפילו פרץ בבכי חרישי. שעה ארוכה ניצב על מקומו, ראשו שפוף, גופו רוטט ועיניו מגירות דמעות. כל אותה העת האריך גם הצדיק רבי נחום בתפילתו. הוא עמד בעיניים עצומות, בדבקות רבה, גופו נע בתנועות קצובות, אנה ואנה. כשסיים הצדיק את תפילתו, פסע גם הגביר שלוש פסיעות לאחור.

בתום התפילה פנו רבי נחום והגביר יחדיו והסתגרו להם לבדם בחדר, איש לא הבין מדוע בחר הצדיק להתארח בביתו של הגביר המנוכר לצורכי הקהילה, כשם שאיש לא ידע להסביר את פשר ההתעוררות הפתאומית שאחזה באחרון בזמן התפילה. על אלה נוספה עתה גם חידת סודותיהם המשותפים של הצדיק והגביר הקמץ. ובעוד הכול מבקשים לעמוד על פשרם של דברים ומעלים השערות שונות, נראו לפתע הצדיק והגביר יוצאים יחדיו מן החדר הסגור. הצדיק השתהה קלות כדי ללחוץ את ידי הנוכחים לשלום ולהעניק להם את ברכותיו, ואחר-כך פנה לדרכו. ואילו הגביר, שרושם בכיו בתפילה ניכר עדיין על עיניו האדומות, נראה מאושש ואף מחויך. עד מהרה נאות הגביר עצמו לפתור את החידה, ולו גם אם באופן חלקי בלבד. הוא הוציא מכיס חליפתו המהודרת מגילת נייר קטנה, שעליה נכתב בזה הלשון: "הריני מוכר לפלוני הגביר את חלקי בעולם-הבא ובתמורה לכך מתחייב הוא להקים בעיירה זאת מקווה-טהרה חדש ומפואר, ולשאת כל ימיו בעלות הפעלתו". על החתום - "נחום מטערנוביל". "תסכימו איתי", אמר הגביר בחיוך מבווייש משהו, "כי לעסקה שכזו, אפילו אני לא יכולתי לסרב". הגביר עמד בהתחייבותו וכעבור זמן לא-רב הקים בכספו מקווה-טהרה נאה ומהודר, במרכז העיירה. עם הקמת המקווה, נכנסה רוח של טהרה גם בליבו של הגביר והוא השתנה לבלי הכר.

צ'ין אדם לחברו

הדאגה לזולת

פעם באמצע תפילת שבת חמק רבה של ירושלים הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א מבית הכנסת ובושש לחזור. יצאו לחפשו ומצאוהו עומד ליד פתח ביתו של יהודי ערירי, ופורץ בגרון את הדלת. כשזו נפרצה, מצאו את האיש על מטתו ללא רוח חיים. התברר שר' יוסף חיים הבחין בהעדרו של אותו גלמוד, שהיה קובע בהיכל מקום לתפילתו. משלא בא, נתעורר בלבו חשש שמא אינו מרגיש טוב. דפק בדלת, ומשלא נענה, פרץ אותה, וחששו התאמת.

מידת הוותרנות

משפחתו של הגה"ק רבי אליהו לאפיאן זיע"א גדלה, והיה צורך לעבור לדירה גדולה יותר. באותו זמן קשה מאד היה להשיג דירות, ורק לאחר יגיעה רבה עלה בידם סוף כל סוף למצוא דירה מתאימה במחיר לא גבוה. שכרו עגלון והטעינו את כל רהיטיהם ומטלטליהם על העגלה שתעבירם לדירתם החדשה. בהגיעם לפתח הדירה החדשה, פנה אל רבי אליהו, שנראה מותש, אדם ואמר לו: דע לך ר' אליהו, את בתי אני עומד להכניס לחופה, חיפשתי דירה בכל העיר ולא מצאתי דירה אחרת אלא את זו בלבד. והנה באת אתה והקדמת אותי. דע לך, אם אתה נכנס לדירה, אצטרך לעכב את החתונה. בני הבית ששמעו את הדברים, החלו לטעון על עזותו, משפחה מרובת ילדים מצאה לה דירה, גמרו וסיכמו עם המשכיר, מה לו כי ילין עלינו? אך רבי אליהו שמע את הדין והדברים, ולאחר דקות מספר הפר את שתיקתו, פנה לעגלון וציווה עליו:

בבקשה, לא לפרק את המטענים, עליך להסיענו חזרה לדירתנו הישנה.

הכרת הטוב גם לאחר 120

מסופר: אחד מנאמני ביתו של הגה"ק מטשעבין רבי דב בעריש ווידענפלד זיע"א היה בחור יתום מאב ואם מילדות. לאחר שרבינו הסתלק לבית עולמו החל אותו בחור לשמוע הצעות שידוכין, והפריע לאנשים עובדת היותו יתום מאב ואם. באחד הימים הוא הוצע לאחד מנכבדי ירושלים אשר חפץ לקחתו לחתן, אולם התלבט מאד בגלל יתמותו. ולבסוף החליט שהוא עושה את השידוך. לבני הבית סיפר שרבינו הופיע בחלומו וזרוו לעשות את השידוך, וברכו בברכות חמות להצלחת השידוך, ואכן הבית נבנה ונעשה בית גדול וחשוב.

למונע צער מאבא

הגה"ק רבי רפאל ברוך טולידאנו זיע"א בהיותו בן תשע, חלה במחלה קשה. הוא שכב במיטתו, מתפתל בכאבים עזים, בוכה וגונח מרוב יסורים. לפתע נכנס אביו לחדר, לבקר אותו, בו ברגע פסק הנער מבכיו. הידק את שפתיו וחייך אל אביו. באותה שעה שהה שם ידיו ורעו, הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל, שנדהם למראה השינוי הכביר שחל בו. לאחר שהאב יצא מהחדר, שבו הגניחות והאנחות. שאל אותו רבי יוסף: כיצד יכולת להחריש, אחר שסבלך רב כל כך? ענה הנער בן התשע: "לא רציתי לצער את אבא, האם לא די בכך שאני סובל? לא רציתי שגם לאבא יכאב."

תפילת דצדקיא

שבת קודש ו' מרחשוון

הרה"ק רבי שלמה דוד יהושע הי"ד מסלונים ב"ר אברהם (תש"ד)

יום ראשון ז' מרחשוון

הרה"ק רבי שמעון אשכנזי אב"ד דאבראמיל ב"ר אברהם (נחלת שמעון – תלמיד ה"חווה – תקס"ד)
הרה"ק רבי יהודה צבי אייכנשטיין מראזאלא ב"ר משה מסאמבור (תר"ח)

הרה"ק רבי נתן דוד משידלאבצי ב"ר ירחמיאל (תרכ"ו)

יום שני ח' מרחשוון

הרה"ק רבי דוד מיאגליניצא ב"ר נתן (תקנ"א)
הרה"ק רבי מרדכי טווערסקי מסקווירא ב"ר דוד (תר"פ)

יום שלישי ט' מרחשוון

רבי אשר בן יחיאל (הרא"ש – ה"א פ"ח)
הרה"ק רבי אברהם משה ב"ר צבי מפשעווארסק (תקנ"ג)

הרה"ק רבי יוסף הלוי אוטנברג אב"ד קאזיווע (חתן העט"צ – תרי"ד)

הרה"ק רבי שמואל טייטלבוים מגורליץ ב"ר אלעזר ניסן (תרמ"ט)

יום רביעי י' מרחשוון

גד בן יעקב משבטי יה (ב' אלפים – שכ"א)
הרה"ק רבי אריה לייב אויערבאך מסטאניסלוב ב"ר מרדכי (תק"י)

יום חמישי י"א מרחשוון

משותלח בן חנוך רחל אמנו בנימין בו יעקב משבטי יה – הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנוביל ב"ר צבי (מאור עיניים תקנ"ח)
(הרה"ק רבי אברהם ב"ר יצחק מתתיהו מסלונים (יסוד העבודה – תרמ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הבן רבינו רבינו שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" רפורם יוסף הר"ם על המצוות.

דיני עניית אמן (ח')

א) אם השליח ציבור מאריך הרבה בשאר ברכות בסופה, באיזה ניגון, לא יענה אמן, כל זמן שלא סיים את עצם התיבה של הברכה. (משנה ברורה סימן קכ"ד ס"ק ל"ה)
ב) השומע קטן שהגיע לחינוך שמברך ברכה, צריך לענות אחריו אמן. (שו"ע או"ח סימן רט"ו סעיף ג')
ג) בברכות הודאה, כגון ברוך שאמר, ישתבח, גאל ישראל, וכדומה, יכולין בליבו בעניית אמן, שאמת היא הברכה שברך המברך, ואני מאמין בזה. (שו"ע או"ח סי' קכ"ד ס"ו, ובמ"ב ס"ק כ"ה)

לע"נ

הרה"ח ר' דוד אריה ב"ר שמחה לינדנפלד ע"ה
נלב"ע א' מרחשוון תשפ"א תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

שידוכים